

Рябокоть Ю.В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Рибікова Г.В., к.ю.н., доцент

РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГУЛЮЄ ПОВІТРЯНИЙ ПРОСТІР В УКРАЇНІ

На даний час розвиток та становлення повітряного права є досить актуальним питанням у сфері права України. Повітряне право – одна із наймолодших галузей сучасного міжнародного права. Інтенсивне впровадження в практику регулювання повітроплавання все нових і нових юридичних норм, що імплементують відповідні технічні директиви, стандарти і правила, дає підстави припускати, що в майбутньому розпочнеться реалізація нових звершень в юридичній сфері.

Аналізуючи розвиток повітряного законодавства України, необхідно відмітити, що підхід до повітряного простору в Україні вперше втілено у «Правилах про повітряні пересування у повітряному просторі над територіями РРФСР та її територіальними водами», що були затверджені РНК 17 січня 1921 р.

Цей документ слід розглядати й як першу кодифікацію радянського повітряного права. З утворенням СРСР дія Правил поширилася на всю територію СРСР, у тому числі територію радянської України. Структурно документ складався з чотирьох розділів, норми яких регулювали порядок реєстрації пілотів, повітряних суден та аеродромів; правила експлуатації аеродромів; правила польотів у повітряному просторі РРФСР, що здійснювалися вітчизняними та іноземними літаками; відповідальність власника повітряного судна та льотного складу за спричинені збитки. З прийняттям Правил розпочинається формування відповідних інститутів повітряного права в СРСР [1].

У СРСР повітряні кодекси приймалися в 1932 р., 1935 р., 1961 р., дія яких поширювалась тільки на цивільну авіацію. Не регламентувались законами СРСР діяльність державної авіації, використання авіації для проведення дослідно-конструкторських, експериментальних робіт і випробувань авіаційної техніки, а також іншої діяльності в повітряному просторі (стрільба, пуски ракет тощо), що часто призводить до інцидентів як у повітряному просторі, так і під час обслуговування повітряних суден різних відомств на аеродромах [2].

Варшавська конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень була прийнята у 1929 р. Надалі була прийнята Римська конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються попереджувального арешту повітряного судна 1933 р. і Брюссельський протокол до неї 1938 р.

Повітряний кодекс СРСР відображав положення Чиказької конвенції 1944 р. у зв'язку з приєднанням СРСР до цієї конвенції в 1970 р. Дія сорока однієї статті цього Кодексу поширювалася на всю авіацію Радянського Союзу. В ньому вперше було визначено поняття «авіаційний персонал» та встановлено адміністративну відповідальність за порушення правил безпеки польоту повітряних суден [1].

Швидкий розвиток повітряного права в незалежній Україні розпочинається після прийняття у 1993 р. Повітряного кодексу України, який був основним нормативно-правовим документом авіаційної галузі. Слід враховувати, що формування повітряного права в державі тривалий час не носило самостійного характеру, а поділяло практику повітряного регулювання СРСР.

Основні вимоги та практики ІКАО, норми європейського та міжнародного права, питання безпеки, а саме: питання щодо запобігання авіаційним подіям; порядку ліцензування авіаційних робіт; сертифікації авіаційних компаній та їх авіаційного парку увійшли до змісту Повітряного кодексу, прийнятого у 2009 [3].

Щодо Повітряного кодексу України 2011 р., то він спрямований на приведення чинного законодавства у відповідність до норм міжнародного повітряного права, його оновлення значно полегшило «відкриття» неба ЄС, США та інших країн для пасажирів, авіаперевізників та літакобудування України.

До редакції Повітряного кодексу України імплементовано окремі норми міжнародного, зокрема європейського, авіаційного законодавства, а також закладено основи для їх подальшої реалізації шляхом видання підзаконних актів різного рівня [1].

Підсумовуючи вищесказане варто відмітити, що повітряне право має досить молоде коріння, яке встановлює правові основи діяльності в галузі авіації. Державне регулювання діяльності в галузі авіації та використання повітряного простору України стрімко розвивається з метою задоволення інтересів України та її громадян.

Література

1. Козловський А.А., Боярська З.І. Розвиток концепції права України: історія та сучасність. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2009. С. 8-9.
2. Повітряний кодекс України 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#n442> (дата звернення 15.10.2020).

3. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02 бер. 2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17/page#Text> (дата звернення 15.10.2020).

УДК 347.82.001(043.2)

Савченко О.О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: **Макеєва О.М.**, к.ю.н.

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА ПОВІТРЯНОГО ПРАВА

XX - XXI століття – це період створення і розвитку новітніх технологій, поява нових можливостей і способів для пересування. На даний момент авіаперевезення є одним із головних видів міжконтинентального, міжнародного перевезення та сполучення; він є найшвидшим, найбезпечнішим і найкомфортнішим видом транспорту. Авіаційний транспорт – це підприємства, організації та установи, діяльність яких спрямована на створення умов та використання повітряного простору за допомогою повітряних суден. Розвиток повітряного права в країнах світу відбувався разом з появою цивільної авіації та потребами у використанні повітряного простору. Сукупність правових норм, що регулюють відносини між цими підприємствами та споживачами транспортних послуг в сфері авіації визначає повітряне право. Наукове дослідження становлення системи законодавства повітряного права є актуальним для сучасної юридичної науки.

Повітряне право України – це право, що регулює суспільні відносини, які виникають, змінюються і припиняються у повітряному просторі, що є частиною території України.

М.О. Раскалей зазначає, що спочатку виникли норми саме міжнародного повітряного права, а вже на їх основі почали формуватися норми національного повітряного права держав [1].

Початковий етап формування повітряного права в Україні представлено правовою доктриною і практикою розвитку повітряного законодавства СРСР. Саме після здобуття Україною незалежності відбувся поштовх до стрімкого розвитку повітряного законодавства. Першим кодифікованим нормативно-правовим актом у сфері повітряного права був Повітряний кодекс України,